

Beleidsplan

Loobaan Oriëntatie en -Begeleiding (LOB)

Stichtse Vrije School
Socrateslaan 24
3707 GL ZEIST

Auteur: Wouter Modderkolk

Stichtse
Scholengemeenschap
Vrije School
voor Voortgezet Vrije Schoolonderwijs

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	3
2	Uitgangspunten	4
3	Werkwijze	7
	3.1 <i>Het decanaat</i>	7
4	Uitwerking per leerjaar	8
	4.1 <i>Mavo</i>	8
	4.2 <i>Havo/vwo</i>	9
5	PTA	10

1 Voorwoord

De wereld om ons heen verandert. Enkele generaties terug was het vanzelfsprekend dat een jongere na zijn scholingstijd in de voetsporen trad van zijn ouders. De afgelopen jaren zijn er, mede door de individualisering, vele keuzemogelijkheden bijgekomen. De keuzes die ouders maken zijn voor kinderen niet meer richtinggevend (Hubrecht, 2009)¹.

Door de groei van het aantal keuze mogelijkheden is het des te meer van belang dat een leerling op het voortgezet onderwijs goed wordt begeleid met zijn oriëntatie op studie en beroep. De Stichtse Vrije School wil doormiddel van dit beleidsplan een heldere lijn uitzetten waarbinnen wij onze leerlingen voorbereiden op het maken van een juiste studiekeuze.

In dit document zullen eerst de uitgangspunten worden besproken die aan de basis staan van de verdere uitwerking van het beleid. Vervolgens zal per niveau: mavo en havo/vwo per leerjaar het beleid worden uitgewerkt van doel naar concrete actie. De acties zijn uitgesplitst naar leerling, ouder en leerkrachten. Omdat we geloven dat, om tot een geslaagde studiekeuze te komen, diverse partijen bij dit proces betrokken zijn.

Voor de totstandkoming van dit document is er overleg geweest met ouders, leerlingen, leraren, schoolleiding en het vervolgonderwijs.

Zeist, mei 2013

Wouter Modderkolk

Decaan

¹ Hubrecht, V. v. L. (2009). *Praktijknabije LOB met beleid*. Enschede: Stichting Leerplan Ontwikkeling.

2 Uitgangspunten

De Stichtse Vrije School heeft ter gelegenheid van de verbouwing in 2007 een grondsteenspreuk opgesteld. Deze kan gezien worden als de wortel waaraan de school zich ontspruit als een boom. Onderdeel van die boom is ook de tak 'Loopbaan Oriëntatie en –Begeleiding (kortgezegd: LOB).

Twee strofes (vet weergegeven) uit de grondsteenspreuk geven weer waar vanuit het beleid rond Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding (LOB) kan worden getypeerd:

Open naar alle richtingen
Werkend in Michaels Geesteslicht
Willen wij samen verder bouwen
Aan deze Vrije School.

**Waar in de stroom van het leven
Mensen elkaar ontmoeten
En vanuit eigen kracht streven
Naar het zichtbaar worden van de waarheid.**

Waar innerlijke wijsheid wordt tot liefde
Kan de jonge mens ervaren
Wie hij in wezen is
Naar lichaam, ziel en geest.

**Dan kan hij zich ontplooien
Tot een vrij mens met idealen
Vanuit zijn eigen levensvraag**

In de geest zichzelf vindend
Kan hij de wereld ingaan
Zich met andere verbindend.

In Christus-Zon.

In de **tweede** strofe komt tot uitdrukking dat een leerling zal moeten verkennen wat voor de leerling waarheid is. De **vierde** strofe gaat erover dat de mens zich pas werkelijk kan ontplooien als de mens zijn waarheid heeft gevonden.

Bovenstaande is uiteraard niet alleen de taak van de decaan, maar van de gehele school en de ouders die rondom de opgroeiende mens staan. Hieruit komt wel de grondhouding die de decaan, en

daarmee de school t.o.v. het LOB-programma inneemt, voort. Deze grondhouding geeft aan dat de toekomst bij het kind/jongvolwassene ligt en niet bij de volwassenen.

Het verschil ligt in het zoeken of het vinden. Pablo Picasso heeft dit verschil als volgt omschreven:

[...]

'Zoeken, dat is bet uitgaan van het oude in een willen vinden van het al bekende in het nieuwe.

Vinden, dat is het volledig nieuwe, ook in de beweging.

Alle wegen zijn open, en wat gevonden wordt is onbekend. Het is een waagstuk, een heilig avontuur.

[...]

Dit openstaan voor ieder nieuw inzicht, voor iedere nieuwe beleving, zowel uiterlijk als innerlijk, dat is het wezenlijke van de moderne mens, die in alle angst voor het loslaten, toch de genade ervaart van het gehouden zijn aan de openbaring van nieuwe mogelijkheden.

Een ander uitgangspunt van het vrijeschoolonderwijs is dat een goede rationele keuze over de toekomst van het leven idealiter pas gemaakt wordt rond het 18e jaar. Dan heeft het kind de zogenaamde maanknoop.

Wanneer we geboren worden dan staan de maan, sterren en zon in een bepaalde constellatie. Er is een ritme waarin deze (de zon, maan en sterren) zich ten opzichte van elkaar bewegen en die duurt ongeveer 18 jaar. Dit ritme heeft ook een invloed op de biografie. De vraag wat 'mijn missie is' komt bij elke maanknoop op steeds een andere wijze terug. Bij de eerste maanknoop rond 18.5 jaar wordt bij de meeste jongeren helder welke beroepsrichting/studierichting zij op willen gaan.²

Omdat de leerling in de regel vóór de eerste maanknoop van school afgaat en dus daarvoor een studiekeuze/beroepskeuze zal moeten maken, moeten wij met dit gegeven rekening houden. Als Vrije School gaan wij ervan uit dat het lastig is om een geschikte studiekeuze te maken vanuit ratio / het verstand. In het LOB-programma willen wij de leerling aanspreken op de laag van het gevoel. De leerling zal zijn/haar studiekeuze moeten maken vanuit de intuïtie.

Behalve vanuit antroposofisch perspectief wordt het feit dat het keuzemoment voor leerlingen eigenlijk te vroeg komt ook ondersteunt vanuit neurologisch perspectief. De hersenontwikkeling van jongeren is rond het 17de levensjaar nog niet voltooid. Doordat de prefrontale cortex nog niet volgroeid is zijn jongeren nog niet in staat om voldoende vooruit te denken. Dit resulteert erin dat jongeren eerder

² geparafraseerd uit: *Opvoeden is mensenwerk: zicht krijgen op je kind en op je eigen leven*, Anneke Maissan, Uitgeverij Christofoor, 2006 p170- 172

geneigd zijn om keuzes te maken die op korte termijn een bevrediging geven (Nelis & van Sark, 2009)³. Keuzes voor de langere termijn zijn vanuit het ratio nog lastig te maken. Vandaar dat wij niet alleen uitwillen gaan van een rationele studiekeuze, maar juist het gevoelsleven en de intuïtie van de leerling willen aanspreken bij het maken van een keuze.

Om vanuit intuïtie een juiste studiekeuze te maken is het belangrijk dat er ontmoetingen plaatsvinden met beroepsbeoefenaars, studenten en docenten/medewerkers van potentiële opleidingen. Dan kan de leerling vanuit het gevoel kijken voor welke opleiding hij of zij warm loopt.

Ondanks het feit dat een leerling steeds vroeger wordt gedwongen om te kiezen is het van belang dat er geen druk uitgeoefend wordt op de leerling, maar dat er wordt benadrukt dat het in het leven nog alle kanten op kan. De keuze voor een opleiding is meestal enkel een start van een loopbaan en de leerling/mens heeft nog alle mogelijkheden om deze bij te sturen.

Samenvattend zijn de uitgangspunten die aan de basis staan van ons beleid de volgende:

- De toekomst ligt in de jonge mens
- Het maken van een rationele studie-/beroepskeuze voor een leerling jonger dan 18 is een lastige opgave. Een keuze zal gemaakt moeten worden vanuit intuïtie/gevoel;
- Er moet geen druk op de leerling gelegd worden. Aangegeven moet worden dat het in het leven nog alle kanten uit kan.

³ Nelis, H & Sark, Y. van (2009). *Puberbrein binnenstebuiten*. Utrecht/Antwerpen: Kosmos Uitgeverij B.V.

3 Werkwijze

Om de doelen te realiseren hebben verschillende partijen de volgende rollen:

- **Leerling:** De leerling moet zich bewust zijn van het feit dat hij/zij zelf richting zal moeten geven aan zijn/haar toekomst.
- **Ouders:** Enerzijds zijn ouders voor leerlingen een belangrijke sparringpartner in het maken van een keuze. Ouders kennen hun kind het beste. Anderzijds is het van belang dat ouders niet teveel druk op hun kind leggen.
- **Vakleerkrachten:** Vakleerkrachten zijn expert op hun vakgebied en weten welke richtingen de leerling uit kan binnen het betreffende vakgebied. Tijdens de loopbaan van het kind zal de vakleerkracht geregeld de leerlingen voorlichten over toekomstmogelijkheden binnen het betreffende vakgebied.
- **Mentor/Studiebegeleider:** Gedurende de schoolloopbaan heeft een leerling geregeld een gesprek met de mentor of studiebegeleider. Tijdens deze gesprekken zal er ook aandacht worden besteed aan de profielkeuze of studiekeuze. De mentor of studiebegeleider heeft hierin ook een signalerende rol bij eventuele knelpunten binnen het keuze proces. In dat geval zal de mentor/studiebegeleider de leerling doorverwijzen naar de decaan.
- **Decaan:** De decaan heeft in het studiekeuze proces een voorwaardenscheppende, ondersteunende en faciliterende rol. In onderstaande paragraaf zal deze nader worden toegelicht.

3.1 Het decanaat

Het vormgeven van het profiel- en studiekeuzep proces is een proces waarbij verschillende partijen betrokken zijn. Het decanaat is er zo op ingericht dat er één LOB-coördinator is die ervoor verantwoordelijk is dat alle betrokken partijen hun rol zo optimaal mogelijk kunnen vervullen. Het decanaat zal een organisatorische spil in het web zijn van de keuzebegeleiding op onze school. De inhoudelijke spil in het 'keuzeweb' is de leerling.

- De decaan faciliteert en stimuleert ontmoetingen.
 - **Facilitering** komt o.a. naar voren in het geven van verlof voor LOB activiteiten, het aanwezig zijn voor gesprekken en het voorlichten van leerlingen/ouders over LOB activiteiten e.d.
 - **Stimulering** komt naar voren in het geregeld aanbieden van activiteiten die betrekking hebben tot studiekeuze. LOB wordt opgenomen in het PTA waardoor gewaarborgd wordt dat leerlingen in hun schoolloopbaan geregeld nadenken over hun loopbaan.
- De decaan laat leerlingen een digitaal keuze portfolio aanleggen waarin vanaf de 9de klas alle opdrachten die gemaakt worden in het kader van LOB in komen.
- De decaan zorgt voor een goede relatie met het vervolgonderwijs en collega decanen in de regio en binnen de Vrije School beweging.
- De decaan voert gesprekken met ouders, leerlingen en leerkrachten over vragen rondom de keuzebegeleiding.
- De decaan monitort het vervolg van oud-leerlingen in het vervolg onderwijs.

4 Uitwerking per leerjaar

4.1 Mavo

Activiteiten	9 ^e klas	10 ^e klas
Thema	Studiekeuze (verkennen)	Studiekeuze (verdiepen + beslissen)
Leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Periode Studie en Beroep <ul style="list-style-type: none"> ○ Globaal beeld van de profielen schetsen. ○ Welke sectoren zijn er. ○ Aanwakkeren van zelfbewustzijn: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoe kies je? [PB] ▪ Wat zijn mijn waarden [PB] ○ Ontmoeting met beroepen. ○ Studiekeuze test ○ Kennismaken met dedecaan.net • Stage: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ervaren van de stage ○ Terugblikken, paste deze stage bij mij? Wat sprak me aan, wat hield me tegen? • Kennismaken met dedecaan.net • Iedere leerling voert een gesprek met de decaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Stage: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ervaren van de stage ○ Terugblikken, paste deze stage bij mij? Wat sprak me aan, wat hield me tegen? • Mini-lessenserie⁴ door (idealiter) decaan of mentor. <ul style="list-style-type: none"> Met daarin: <ul style="list-style-type: none"> ○ Missie vorming – vanuit gevoel [PB] ○ Stimuleren van verbeelding – wat als... [PB] • Met de decaan naar de studiekeuze beurs • Maken en aanmelden voor studie MBO (of doorgaan naar de havo)
Ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting over de studiekeuze. Hoe kan een ouder helpen (vragen stellen!) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders voorlichten over hoe zij een kind het beste kunnen begeleiden
Leraren/Mentoren	<ul style="list-style-type: none"> • Leraren vertellen tijdens de vaklessen wat over hun vakgebied. Wat kan je ermee? (Decaan geeft suggesties/lesformat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mentoren/Studiebegeleiders zijn allert –tijdens het gesprek- op mogelijke studiekeuze 'vastlopers'. Deze worden dan doorgestuurd naar de decaan.
Decaan	De decaan begeleidt leerlingen bij dit proces en geeft voorlichting. Leerlingen die bij het verlaten van de Vrijeschool nog leerplichtig zijn worden door de decaan aangemeld bij een geschikte opleiding.	

⁴ vinden waarschijnlijk plaats tijdens de studie-uren, niet voor mavo-havo leerlingen

4.2 Havo/vwo

Activiteiten	9 ^e klas	10 ^e klas	11 ^e klas	12 ^e klas
Thema	Profiel + niveau keuze (verkennen)	Rust /Evaluatie bijstellen profiel keuze	Studiekeuze –Verkennen/ Verdiepen	Studiekeuze – Verdiepen + Beslissen
Leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> • Periode Studie en Beroep <ul style="list-style-type: none"> ○ Globaal beeld van de profielen schetsen. ○ Welke sectoren zijn er. ○ Aanwakkeren van zelfbewustzijn: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoe kies je? [PB] ▪ Wat zijn mijn waarden [PB] ○ Ontmoeting met beroepen/biografieën ○ Studiekeuze test • Stage: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ervaren van de stage ○ Terugblikken, paste deze stage bij mij? Wat sprak me aan, wat hield me tegen? • Voorlichting profielkeuze proces door keuze coördinator of mentor • Indien behoefte bij de leerling een gesprek met de decaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaren of het profiel bij hun past. Gesprek studiebegeleider/mentor waarin hierover wordt gesproken (pas in de 2^e helft van het jaar). • Stage: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ervaren van de stage ○ Terugblikken, paste deze stage bij mij? Wat sprak me aan, wat hield me tegen? • (indien een leerling dit wil kan hij/zij een opendag bezoeken – dit is niet verplicht) 	<ul style="list-style-type: none"> • Workshop kiezen⁵. Met daarin: <ul style="list-style-type: none"> ○ Missie vorming – vanuit gevoel [PB] ○ Stimuleren van verbeelding – wat als... [PB] • Bezoek 1 opendagen/beurs • Terugblik op de stage in relatie tot studiekeuze (indien van toepassing) 	<ul style="list-style-type: none"> • Missie vorming – vanuit gevoel [PB] – herhaling • Maken studiekeuze test (september/oktober) • Bezoek 1 beurs of meeloopdag • Maken voorlopige studiekeuze voor 1 februari <ul style="list-style-type: none"> ○ Indien geen keuze: gesprek decaan. • Maken definitieve studiekeuze voor 15 april
PTA (wordt bijgehouden in digitaal-portfolio Verantw: decaan)			<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijwonen workshop Kiezen 2. Verslag van 1 opendag of beurs 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Verslag bezoek 1 opendag/beurs (voor 1 februari) 4. (voorlopige) studiekeuze doorgeven
Ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting over profielkeuze. Hoe kan een ouder helpen (vragen stellen!) 		<ul style="list-style-type: none"> • Ouders voorlichten over het keuze proces (informatief – wat gaat er allemaal aankomen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders voorlichten over hoe zij een kind het beste kunnen begeleiden
Leraren/Mentoren	<ul style="list-style-type: none"> • Leraren vertellen tijdens de vaklessen wat over hun vakgebied. Wat kan je ermee? (Decaan zorgt voor lesformat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Studiebegeleiders voeren gesprek met de leerling om in de tweede helft van het jaar te kijken of de leerling in het juiste niveau/profiel zit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leraren vertellen tijdens de vaklessen wat over hun vakgebied. Wat kan je ermee? (Decaan zorgt voor lesformat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mentoren/Studiebegeleiders zijn alert –tijdens het gesprek- op mogelijke studiekeuze ‘vastlopers’. Deze worden dan doorgestuurd naar de decaan.
Decaan	De decaan vervult de rollen zoals beschreven in paragraaf 3.1 van het LOB beleidsplan (zie pagina 7). De decaan heeft een voorwaardenscheppende, ondersteunende en faciliterende rol in het keuzeproces van de leerling.			

⁵ Een leerling die om wat voor een reden de workshop in klas 11 niet zal volgen, bijvoorbeeld door ziekte, kan deze het volgende jaar inhalen.

5 PTA

SE	Omschrijving	Hekansing	Type	Vorm	Weging	Moment	Duur
H1	Workshop kiezen (11)	[]	HD	S	1	oktober	
H2	Verslag van bezoek 1 opendag (11)	[]	HD	S	1	Hele jaar	
H4	Verslag van bezoek 1 opendag/meeloopdag / beurs (12)	[]	HD	S	1	sept - 15 feb.	
H5	Doorgeven (voorlopige) studiekeuze (12)	[]	HD	S	1	voor 15 maart	

NB. Producten moeten worden geüpload via svszeist.dedecaan.net. Voor instructies zie LOB-boekje voor leerlingen

Herkansing

Geen van de opdrachten kan herkanst worden.

PO=Praktischeopdracht S=Schriftelijk

HD=Handelingsdeel M=Mondeling

T =Toetsopdracht